

SPIS TREŚCI

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH OZNACZEŃ	7
WSTĘP	9
1. PRĄD WŁĄCZANIA TRANSFORMATORA	13
1.1. Czynniki kształtujące prąd włączenia transformatora	13
1.2. Opis analityczny prądu włączenia transformatora	18
1.3. Wartość szczytowa prądu włączenia transformatora	29
1.4. Optymalny kąt włączenia napięcia	37
1.5. Prąd włączenia transformatora trójfazowego	39
1.5.1. Uwagi wstępne	39
1.5.2. Przebiegi i wartości szczytowe prądów	39
1.6. Podsumowanie	43
2. MAGNETYZM SZCZĄTKOWY RDZENIA	45
2.1. Wprowadzenie	45
2.2. Rdzeń transformatora jednofazowego	46
2.3. Rdzeń transformatora trójfazowego	48
2.3.1. Wpływ stopnia obciążenia	49
2.3.2. Wpływ niejednoczesności otwarcia biegunów	50
2.3.3. Wpływ rezystancji łuku elektrycznego	51
2.3.4. Wpływ kąta włączenia napięcia zasilającego	52
2.4. Podsumowanie	56
3. OGRANICZANIE PRĄDU WŁĄCZANIA TRANSFORMATORA	58
3.1. Ogólna charakterystyka metod ograniczania oddziaływań prądu włączenia	58
3.2. Załączanie synchronizowane	60
3.2.1. Uzwojenie połączone w gwiazdę z przewodem neutralnym	60
3.2.2. Analiza załączania synchronizowanego z uwzględnieniem niesymetrii rdzenia ...	72
3.2.3. Uzwojenie połączone w trójkąt	74
3.2.4. Uzwojenie połączone w gwiazdę bez przewodu neutralnego	80
3.2.5. Wpływ odchylenia czasów zamknięcia biegunów	85
3.3. Koncepcje realizacji metody załączania synchronizowanego	96
3.3.1. Załączanie synchronizowane przy namagnesowaniu naturalnym	96
3.3.2. Załączanie synchronizowane przy namagnesowaniu wymuszonym	102
3.4. Badania laboratoryjne	103
3.4.1. Stanowisko laboratoryjne	103
3.4.2. Wyniki eksperymentów	105
3.5. Podsumowanie	116
4. DEMAGNETYZACJA RDZENIA TRANSFORMATORA	118
4.1. Uwagi wstępne	118
4.2. Metoda demagnetyzacji rdzenia	118
4.2.1. Uzwojenie połączone w gwiazdę z przewodem neutralnym	119
4.2.2. Uzwojenie połączone w gwiazdę bez przewodu neutralnego	121
4.2.3. Uzwojenie połączone w trójkąt	122
4.2.4. Wpływ uzwojenia wtórnego	123
4.3. Budowa układu do demagnetyzacji	124
4.3.1. Układ demagnetyzacyjny I	125
4.3.2. Układ demagnetyzacyjny II	125

4.3.3. Układ demagnetyzacyjny III	126
4.3.4. Parametry układu demagnetyzacyjnego	126
4.4. Badania symulacyjne	129
4.5. Badania laboratoryjne	133
4.5.1. Badanie wpływu częstotliwości oscylacji	134
4.5.2. Badanie wpływu ilości zgromadzonej energii	141
4.6. Podsumowanie	147
5. ANALIZA POLA MAGNETYCZNEGO ROZPROSZENIA	149
5.1. Wprowadzenie	149
5.2. Pole rozproszenia transformatora suchego	149
5.2.1. Nienamagnesowany rdzeń w polu magnetycznym Ziemi	151
5.2.2. Namagnesowany rdzeń bez wpływu pola magnetycznego Ziemi	155
5.2.3. Namagnesowany rdzeń w polu magnetycznym Ziemi	159
5.3. Pole rozproszenia transformatora olejowego	165
5.3.1. Kadź z nienamagnesowanym rdzeniem w polu magnetycznym Ziemi	166
5.3.2. Kadź z namagnesowanym rdzeniem bez pola magnetycznego Ziemi	168
5.3.3. Kadź z namagnesowanym rdzeniem w polu magnetycznym Ziemi	171
5.4. Określanie strumieni szczątkowych w kolumnach rdzenia	174
5.4.1. Zależność między indukcją magnetyczną wewnątrz i na zewnątrz rdzenia	175
5.4.2. Metoda obliczania indukcji szczątkowych w rdzeniu	177
5.5. Podsumowanie	182
6. PODSUMOWANIE PRACY	184
ZAŁĄCZNIKI	
Z1. Obwód magnetyczny transformatora	187
Z1.1. Wymiary geometryczne	187
Z1.2. Rozpływy strumieni magnetycznych w rdzeniu trójkolumnowym	188
Z1.3. Indukcyjności i współczynniki sprzężenia cewek	190
Z1.4. Indukcyjność wypadkowa cewek przy zasilaniu jednofazowym	192
Z2. Modele symulacyjne	193
Z2.1. Wprowadzenie	193
Z2.2. Model obwodowy transformatora energetycznego	193
Z2.3. Model indukcyjności z histerezą magnetyczną w programie ATP/EMTP	195
Z2.4. Model łącznika	197
Z2.4.1. Wprowadzenie	197
Z2.4.2. Model biblioteczny w programie ATP/EMTP	198
Z2.4.3. Ogólna struktura i założenia dla modelu łącznika	198
Z2.4.4. Charakterystyka prądowo-napięciowa łuku elektrycznego	199
Z2.4.5. Wpływ parametrów modelu na kształt charakterystyki łuku	202
Z2.4.6. Przykłady obliczeń symulacyjnych	204
Z2.4.6.1. Wyłączanie obwodu prądu stałego	204
Z2.4.6.2. Wyłączanie obwodu prądu sinusoidalnego	205
Z2.4.6.3. Podsumowanie	207
Z2.5. Model obwodowy układu elektroenergetycznego	207
Z2.5.1. System zasilający	208
Z2.5.2. Linia zasilająca	208
Z2.5.3. Transformator	209
Z2.5.4. Układ obciążenia	209
Z2.5.5. Łączniki	210
Z3. Dane transformatora modelowanego w symulacjach cyfrowych	211
Z4. Realizacja modeli obwodowych w programie ATP/EMTP	214
Z5. Aproksymacja przebiegu sinusoidalnego	218
Z6. Parametry przyrządów pomiarowych	220

BIBLIOGRAFIA	221
Streszczenie w języku polskim	225
Streszczenie w języku angielskim	225

A_1, A_2, A_3	- współczynniki charakterystyki w modelu łuku elektrycznego
B	- indukcja pola magnetycznego
C	- pojemność obwodu drgającego w układzie demagnetyzującym
$I_0^{(1)}$	- wartość początkowa składnika wykładniczego w prądzie i_1
I_m	- wartość szczytowa prądu
i_k	- prąd będący k -tym segmentem rozwiązania równania różniczkowego (2.6)
$I_m^{(1)}$	- amplituda składnika sinusoidalnego w prądzie i_1
I_{m1}	- amplituda składnika sinusoidalnego rozwiązania równania różniczkowego (2.6) w obszarze nasycenia charakterystyki magnesowania rdzenia
I_n	- prąd znamionowy transformatora
I_p	- prąd w punkcie nasycenia na charakterystyce magnesowania rdzenia magnetycznego
I_{sat}	- prąd w punkcie na krzywej pierwszego magnesowania, w którym jej nachylenie jest maksymalne
I_s	- prąd łuku elektrycznego
L	- indukcyjność obwodu drgającego w układzie demagnetyzującym
$L_{11}, \dots, L_{1n}$	- współczynniki nachylenia odcinków zlinearyzowanej charakterystyki magnesowania
$L_2^{(1)}$	- indukcyjność zastępcza obwodu z rys. 2.5b dla k -tego segmentu rozwiązania równania różniczkowego (2.6)
R_{11}	- reluktancja odcinka l_1 magnetocond transformatora
R_{12}	- reluktancja odcinka l_2 magnetocond transformatora
R_s	- rezystancja łuku elektrycznego
t_0	- czas przerywania prądu łącznika
T_0	- okres napięcia sieci
t_1	- czas pierwszej operacji łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym
t_2	- czas drugiej operacji łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym
t_3	- czas trzeciej operacji łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym
$t_4^{(0)}$	- czas w którym prąd i_{k1} osiąga, co do bezwzględnej wartości, wartość I_k
t_w	- czas otwarcia łącznika
X_k	- reaktancja indukcyjności $L_k^{(1)}$
X_s	- całkowita reaktancja obwodu z rys. 2.5b dla prądów przekraczających wartość I_m
Δt_1	- odchylenie czasu pierwszej czynności łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym od wartości optymalnej
Δt_2	- odchylenie czasu drugiej czynności łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym od wartości optymalnej
Δt_m	- maksymalne dopuszczalne odchylenie czasu pierwszej i drugiej czynności łączeniowej przy załączaniu synchronizowanym
T_d	- stała czasowa w składniku wykładniczym rozwiązania równania różniczkowego (2.6) w obszarze nasycenia charakterystyki magnesowania rdzenia
T_1	- stała czasowa w składniku wykładniczym prądu i_1
Φ	- strumień magnetyczny
Ψ	- strumień magnetyczny skojarzony z uzwojeniem
Ψ_s	- strumień magnetyczny szczątkowy w rdzeniu magnetycznym